

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПРИРОДНИЧО-ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ ТА ЕКОЛОГІЇ**

«Затверджено»

на засіданні Приймальної комісії НПУ
імені М.П. Драгоманова протокол №
4 від «30» березня 2017 р.

«Рекомендовано»

Вченою радою
факультету природничо-
географічної освіти та екології

**Програма вступного випробування (співбесіди)
з географії**

для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства
при вступі на навчання для здобуття ступеня

«Бакалавр»

на базі повної загальної середньої освіти

Київ 2017

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПISKA BCTYПHOГO BИПPOБYBAHHЯ

Програма вступного іспиту з географії для освітнього ступеня «бакалавр» охоплює базову інформацію, яку дають фізична географія та економічна і соціальна географія.

На вступному екзамені з географії здійснюється перевірка відповідності набутого рівня з географічних знань державним стандартам з географії. Під час вступного екзамену абітурієнт повинен виявити розуміння основних закономірностей, що розкриваються даною наукою та їх практичне значення. Одночасно він має показати рівень знань, довести своє вміння орієнтуватись у фактичному матеріалі, результатах фундаментальних наукових досліджень, знати основні джерела і володіти методикою поповнення та оновлення цих знань.

На екзамені з географії вступник до вищого навчального закладу повинен:

а) вільно орієнтуватися за фізичними, економічними і політико-адміністративними картами;

б) уміти дати чітку і послідовну характеристику елементів природного середовища (рельєфу, клімату, вод, ґрунтів, рослинності, тваринного світу) і показати основні взаємозв'язки між окремими елементами природного середовища;

в) уміти дати господарську оцінку природних умов, показувати зв'язки між природним середовищем та господарською діяльністю людини;

г) знати основні принципи розміщення виробництва і вміти обґрунтовувати їх застосування у практиці;

д) володіти необхідними навичками в роботі над планом, картою, глобусом, з цифрами і графічним матеріалом, з деякими приладами, які використовуються в спостереженнях за погодою, в роботі на місцевості тощо.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ АБІТУРІЄНТА НА ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ

(ТІЛЬКИ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ)

<i>За шкалою університету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>
0 – 99 балів	Низький	Абітурієнт не усвідомлює змісту питань білету, не має уявлень про загальні фізико-географічні закономірності та основи теорії економічної і соціальної географії. Демонструє відсутність знань про конкретні фізико-географічні та економіко-географічні об'єкти та не орієнтується на карті.
100 – 134 бали	Задовільний	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер. Абітурієнт має лише загальні уявлення про географічні об'єкти, процеси і явища. Неспроможний обґрунтувати взаємозв'язки і взаємозалежності природи і людини в межах конкретної території. Допускає грубі помилки при відповіді на поставлені питання і при роботі з картою.
135 – 169 балів	Достатній	У відповідях на питання білету допускається деякі неточності або незначні помилки. Абітурієнт демонструє розуміння географічного матеріалу, спроможний розкрити загальні закономірності географічної оболонки, розвитку економіки світу в цілому та окремих країн. При роботі з картою допускає окремі неточності.
170 – 200 балів	Високий	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білету. Його відповіді свідчать про розуміння матеріалу, вміє аналізувати закономірності, принципи, фактори розвитку господарства. Відповідь характеризується логікою, послідовністю викладу матеріалу. Абітурієнт демонструє знання географічної карти.

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ СПІВБЕСІДИ

Предметна комісія аналізує результати співбесіди методом експертної оцінки й колегіально приймає рішення: про «рекомендовано до зарахування» або «не рекомендовано до зарахування».

4. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

4.1 Загальна географія

План місцевості. Поняття про план місцевості. Горизонт. Сторони горизонту. Способи орієнтування на місцевості. Азимут. Вміння користуватися компасом. Масштаб та його види. Абсолютна і відносна висоти точок місцевості. Використання планів у практичній діяльності людини.

Географічна карта. Поняття про географічну карту. Основні відмінності географічної карти від плану місцевості. Типи карт. Вимірювання відстаней по карті за допомогою масштабу. Вміння по карті вимірювати довжину річки, визначити висоту гір, глибину океанів і морів. Особливості картографічного зображення. Неминучість спотворення на картах внаслідок кривизни Землі; елементарні поняття про характер цих спотворень (відстаней, напрямків і площ). Градусна сітка на карті та її елементи. Географічна широта і довгота. Значення карти в житті та господарській діяльності людини.

Форма і рух Землі. Сонячна система та її будова. Розвиток уявлень про форму Землі. Фізико-географічне значення форми Землі. Розміри земної кулі. Добове обертання Землі та його наслідки. Місцевий, поясний і декретний час, лінія зміни дат. Річний рух Землі та його наслідки. Тропіки і полярні кола.

Літосфера і рельєф. Внутрішня будова Землі. Поняття "літосфера". Типи земної кори. Зовнішні сили, що змінюють поверхню Землі. Вивітрювання. Робота вітру, текучих вод, льоду/ Внутрішні сили, що зумовлюють зміни земної кори. Вулкани та райони їх поширення. Землетруси та райони їх поширення. Утворення материків і океанів. Форми земної поверхні: рівнини, низовини, плоскогір'я, гори і нагір'я. Гори складчасті, складчасто-брилові. Поняття про річкову долину. Рельєф дна Світового океану. Острови і півострови. Значення рельєфу в господарській діяльності людини.

Атмосфера. Поняття про атмосферу. Висота, межі і будова атмосфери. Загальна циркуляція атмосфери. Нагрівання атмосфери. Зміни температури повітря залежно від географічної широти місця і від висоти над рівнем океану. Тиск атмосфери і його вимірювання. Вітри та їх положення. Бризи, мусони, пасати, циклони і антициклони. Водяна пара в атмосфері. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Вимірювання кількості опадів. Погода. Характеристика складових стану погоди. Спостереження за погодою. Значення вивчення погоди для народного господарства.

Клімат. Залежність клімату від географічної широти місця, близькості моря, морських течій, рельєфу і висоти місцевості. Значення клімату в господарській діяльності людини.

Гідросфера. Поняття про гідросферу. Світовий кругообіг води. Світовий океан та його частини: моря, затоки, протоки. Географічне положення, особливості рельєфу, характерні риси клімату, основні морські течії і господарське освоєння океанів. Температура і солоність води. Вміння визначати глибини на карті. Морські течії. Господарське значення морів. Розчленованість берегової лінії. Підземні води. Джерела. Використання підземних вод і джерел. Річка та її частини. Живлення річок. Басейни і вододіли. Канали та водосховища. Використання річок у господарській діяльності людини. Озера та їх господарське використання. Болота та їх використання. Льодовики.

Біосфера. Поняття про біосферу. Походження та поширення життя на Землі. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ суходолу і океану.

Географічна оболонка. Поняття про географічну оболонку. Загальні риси географічної оболонки. Поняття про природний комплекс. Взаємодія рельєфу і клімату та їх вплив на ґрунти рослинність, тваринний світ. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людей.

Фізико-географічний огляд материків і океанів

Типовий план характеристики. Фізико-географічне положення. Історія і відкриття і дослідження. Рельєф. Природні ресурси. Клімат. Внутрішні води. Природні зони.

Материка: Євразія, Північна Америка, Південна Америка, Африка, Австралія і Океанія, Антарктида.

Природа океанів: Атлантичний, Тихий, Індійський, Північний Льодовитий.

4.2 Географія України

Фізична географія України

Географічне положення. Предмет фізичної географії України. Географічне положення, кордони. Оцінка вигідності фізико-географічного положення України.

Рельєф, геологічна будова і корисні копалини. Основні риси рельєфу: низовини, височини, гори. Тектонічна, будова і тектонічні структури. Особливості геологічної будови території України. Геоморфологічна будова і основні форми рельєфу. Закономірності поширення, характеристика і господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин.

Клімат і кліматичні ресурси. Основні кліматотвірні чинники. Загальні риси клімату. Типи повітряних мас. Розподіл температур повітря і опадів по території України. Енергетичні кліматичні ресурси. Прогноз погоди.

Моря, поверхневі і підземні води. Водні ресурси. Чорне і Азовське моря. Загальні риси їх природних умов. Гідрологічний і гідрохімічний режими, флора і фауна. Природні ресурси морів. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу. Основні ріки. Канали. Озера і водосховища. Підземні води. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорона.

Ґрунтовий покрив, земельні ресурси. Умови ґрунтоутворення, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Господарське використання ґрунтів. Земельні ресурси України.

Рослинність і тваринний світ. Різноманітність видового складу, закономірності поширення рослинності. Рослинні комплекси лісів, степів, луків, боліт. Різноманітність видового складу тварин. Фауністичні комплекси лісової, лісостепової, степової зон, Українських Карпат і Кримських гір. Несприятливі фізико-географічні процеси і явища.

Природні комплекси України і фізико-географічне районування. Умови розвитку і характерні риси природних комплексів. Зміна ландшафтів України за історичний час. Класифікація ландшафтів. Фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення. Природно-господарська характеристика природних зон України: мішаних лісів, лісостепової, степової, Українських Карпат і Кримських гір.

Економічна і соціальна географія України

Економіко- і політико-географічне положення України. Проголошення незалежності України та її вплив на геополітичну ситуацію в Європі. Економіко-географічне положення і його господарська оцінка. Сучасний адміністративний поділ. Геополітичні аспекти взаємодії з іншими державами. Місце України на політичній і економічній карті світу.

Населення і трудові ресурси. Територіальні відмінності і чинники розміщення і густоти населення. Природні й екологічні умови життя населення та їх вплив на основні показники його розміщення. Природний рух населення. Вікова і статевая структура. Погіршення демографічної ситуації і шляхи розв'язання цієї проблеми. Економічна криза і демографічна політика. Міграція населення, види і причини. Національний та етнічний склад населення. Українська діаспора і причини її виникнення. Урбанізація та регіональні відмінності в її рівнях. Типи міських поселень. Функції міст і міські агломерації. Сільське розселення та його територіальні відмінності. Демографічні проблеми сільського населення України, шляхи їх вирішення.

Трудові ресурси та їх розподіл за галузями господарства і в регіонах. Раціональне використання трудових ресурсів. Безробіття і його географічні аспекти.

Формування господарського комплексу України, його структура. Історія формування господарського комплексу. Основні риси галузевої структури господарства. Сучасні проблеми розвитку і територіальної організації.

Промисловість. Загальна характеристика розвитку і розміщення промисловості. Галузева структура, спеціалізація і основні міжгалузеві комплекси. Проблеми і перспективи розвитку і розміщення промисловості.

Паливно-енергетичний комплекс. Структура, місце і роль у господарському комплексі. Вугільна промисловість. Райони добування і використання вугілля. Проблеми і перспективи дальшого розвитку. Нафтова і газова промисловість. Основні райони нафто- і газовидобутку. Перспективи розвитку нафтової і газової промисловості. Електроенергетика, її структура, розвиток і розміщення основних типів електростанцій. Екологічні проблеми розвитку паливно-енергетичного комплексу.

Металургійний комплекс. Структура, місце і роль у господарстві. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Географія чорної металургії. Кольорова металургія. Основні галузі та їх розміщення. Проблеми і перспективи розвитку металургійного комплексу.

Машинобудівний комплекс. Значення, місце і роль у господарстві. Структура і принципи розміщення. Розміщення окремих галузей. Територіальна організація машинобудування. Проблеми і перспективи розвитку.

Хімічний комплекс. Значення, місце і роль комплексу. Сировинна база. Галузева структура хімічної промисловості. Географія окремих галузей хімічної промисловості. Проблеми і перспективи розвитку.

Лісопромисловий комплекс. Структура і значення. Лісове господарство (лісозаготівельна промисловість). Деревообробна промисловість. Целюлозно-паперова промисловість. Лісохімічна і гідролізна промисловість. Проблеми і перспективи розвитку лісопромислового комплексу.

Будівельний комплекс. Структура і значення. Чинники розвитку і розміщення. Географія цементної промисловості.

Соціальний комплекс. Галузева структура і значення. Легка промисловість, її структура, принципи розміщення і географія. Сфера послуг, її розвиток і розміщення.

Агропромисловий комплекс (АПК). Роль, місце і значення АПК. Структура комплексу та основні його ланки. Земельний фонд. Рослинництво. Зернові культури. Галузі, що переробляють продукцію зернового господарства. Вирощування технічних культур. Галузі переробки технічних культур. Вирощування картоплі і овочів, садівництво, ягідництво і виноградарство. Переробні галузі. Тваринництво. Галузі переробки тваринницької продукції. Агропромислові зони.

Транспортний комплекс і міжнародні економічні зв'язки. Роль і значення транспорту. Основні види транспорту і особливості їх розміщення. Зовнішні економічні зв'язки.

Економічні райони. Географічний поділ праці й економічне районування. Придніпровський район. Північно-Східний район. Столичний район. Центральний район. Причорноморський район. Подільський район. Північно-Західний район. Карпатський район (коротка економіко-географічна характеристика).

Раціональне використання природних умов і природних ресурсів та їх охорона. Вплив господарської діяльності людини на природні умови і природні ресурси. Геоекологічна ситуація в Україні. Раціональне використання та охорона природних умов і природних ресурсів. Мінерально-сировинні ресурси. Кліматичні ресурси. Проблеми охорони природних систем Чорного і Азовського морів та водних ресурсів. Земельні ресурси та їх використання. Біотичні ресурси. їх раціональне використання й охорона. Рекреаційні ресурси. Природоохоронні комплекси.

Географія своєї області. Загальна характеристика.

4.3 Соціальна і економічна географія світу

Сучасна політична карта світу. Етапи формування політичної карти світу. Типологія країн. Показники, що визначають рівень економічного розвитку країн. Форми правління і адміністративно-територіального устрою країн. Сучасна політична карта Європи, Азії, Африки, Америки.

Географія світових природних ресурсів. Світові природні ресурси. Географія світових природних ресурсів: мінеральних, земельних, лісових, водних. Світового океану. Ресурсозабезпеченість і ресурсозберігання.

Географія населення світу. Природний рух населення та його відтворення. Чисельність населення і його динаміка. Демографічна політика. Статевий та віковий склад населення. Етнічний (національний) склад населення. Найчисленніші народи і мовні сім'ї. Релігії народів світу. Нерівномірність розміщення населення на Землі. Урбанізація та її проблеми. Міське і сільське населення світу. Міграційні процеси. Трудові ресурси та зайнятість населення в різних сферах господарства країн та регіонів світу.

Світове господарство. Поняття про світове господарство і етапи його формування. Чинники і принципи розміщення. Світове господарство в період НТР, основні риси НТР. Вплив НТР на галузеву структуру та розміщення виробництва.

Географія промисловості світу. Структура промисловості. Світова паливно-енергетична система. Географія вугільної, нафтової і тазової промисловості. Електроенергетика світу. Чорна і кольорова металургія, основні райони розвитку і розміщення цих галузей. Машинобудування, його структура і географія основних галузей. Хімічна промисловість.

Географія сільського господарства. Галузева структура. Особливості розміщення галузей рослинництва і тваринництва.

Географія транспорту. Значення і місце в світовому господарстві. Розвиток та розміщення найважливіших видів транспорту: залізничного, автомобільного і морського.

Зовнішні економічні зв'язки. Суть та основні форми економічного співробітництва. Міжнародний туризм та його різновиди.

Міжнародний географічний поділ праці. Поняття про міжнародний географічний поділ праці та його особливості. Спеціалізація і кооперування, інтеграція країн світу.

Глобальні проблеми людства. Виникнення глобальних проблем людства. Найважливіші проблеми сучасності: демографічна, екологічна, енергетична, продовольча, війни і миру, освоєння ресурсів Світового океану.

Економіко-географічна характеристика країн світу

Типовий план характеристики. Економіко-географічне положення та його господарська оцінка. Природні умови і ресурси. Населення і трудові ресурси. Загальна характеристика господарства. Промисловість та її структура. Характеристика основних галузей рослинництва і тваринництва. Транспорт, основні його види та географія. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Країни Європи і Азії: Німеччина. Великобританія: Франція. Італія. Одна з країн Центральної Європи (на вибір). Білорусь. Молдова. Одна з країн Балтії(на вибір). Росія. Казахстан. Одна з країн Центральної Азії (на вибір). Одна з країн Закавказзя (на вибір). Японія. Індія. Китай. Туреччина.

Країни Америки: США. Канада. Бразилія. Аргентина.

Країни Африки: Одна з країн (на вибір).

Австралія.

5. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

6. СТРУКТУРА БІЛЕТУ СПІВБЕСІДИ

**Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова
Факультет природничо-географічної освіти та екології**

Ступінь: «Бакалавр»

Галузь знань: 0401 Природничі науки

Напрям підготовки 6.040104 Географія

На базі повної загальної середньої освіти

Екзаменаційний білет № ____

- 1.Головні компоненти, межі та структура географічної оболонки. Основні властивості географічної оболонки. Основні етапи розвитку вчення про географічну оболонку.
- 2.Поняття про світове господарство, етапи його формування та тенденції сучасного розвитку.
- 3.Структурно-територіальні особливості машинобудівного комплексу України та основні напрями його розвитку.

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ ім. М. П. Драгоманова

Протокол № _____ від « _____ » березня 2016р.

Голова предметної комісії _____ Щабельська В.Г.
Підпис Прізвище, ім'я, по-батькові

СТРУКТУРА ТЕСТУ З ГЕОГРАФІЇ

Завдання 1-40 мають по чотири варіанти відповіді, серед яких лише один правильний. Виберіть, на Вашу думку, правильний варіант відповіді і позначте його галочкою.

1. Визначте, у якому напрямку рухалася група туристів, якщо Полярну зірку вони бачили праворуч від себе:

- а) на південний захід;
- б) на північ;
- в) на схід;
- г) на захід;
- д) на південний схід.

2. На географічних картах зазначено:

- а) відносну висоту;
- б) абсолютну висоту;
- в) умовну висоту;
- г) довільну висоту.

3. Дуга меридіана від екватора до Північного полюса становить:

- а) 45°;
- б) 90°;
- в) 180°;
- г) 270°;
- д) 349°.

4. Однією з головних відмінностей карт від планів є:

- а) розміри аркушів карт і планів значно відрізняються;
- б) неможливо використовувати компас при орієнтування по карті;
- в) при створенні карт, а не планів застосовуються картографічні проекції;
- г) масштаб застосовується при створенні карт, а не планів;
- д) правильної відповіді немає.

5. Група туристів рухалася за азимутом 90°. Потім їх шлях повернув праворуч на 45°. З'ясуйте, у якому напрямку туристи рухалися далі:

- а) північний схід;
- б) схід;
- в) південний схід;
- г) північний захід;
- д) південь.

6. Встановіть масштаб карти, якщо відомо, що, рухаючись зі швидкістю 5 км/год., відстань, яка становить на карті 25 см, можна подолати за 10 год: _____.

7. Полярний радіус Землі становить:

- а) 1 000 км;
- б) 6 357 км;
- в) 11 000 км;
- г) 12 750 км;
- д) 40 000 км.

8. Впишіть у таблицю географічні відкриття видатних географів і мандрівників (вказіть відповідні номери від найбільш ранніх до найпізніших):

№	Географи, мандрівники	Відкриття
	Ф. Магеллан	
	Х. Колумб	
	М.М.Пржевальський	
	Марко Поло	
	Ератосфен	
	Ф.Ф.Беллінсгаузен	

9. Піщані пагорби і пасма, які утворюються на берегах морів, озер, рік в результаті діяльності вітру - це:
- балки;
  - ями;
  - яри;
  - дюни;
  - бархани.
10. Проявом зовнішніх сил Землі є:
- рух літосферних плит;
  - руйнівна дія вітру;
  - тектонічний рух;
  - вулканізм;
  - землетруси.
11. З'ясуйте, яка з форм рельєфу характерна для грабена:
- плато;
  - гора;
  - долина;
  - цирк;
  - під.
12. Найбільша за площею низовина світу:
- Амазонська;
  - Причорноморська;
  - Ла-Платська;
  - Індо-Гангська;
  - Західносибірська.
13. Вкажіть, у якій природній зоні найбільше проявляється фізичне вивітрювання:
- вологі екваторіальні ліси;
  - савани і рідколісся;
  - пустелі тропічного поясу;
  - степи;
  - тайга.
14. Поверхня якої рівнини має блюдцеподібну (увігнуту) форму, дещо нахилена на північ?
- Амазонської;
  - Великої Китайської;
  - Центральних рівнин;
  - Східноєвропейської;
  - Західносибірської.
15. Тропосфера – це:
- шар атмосфери від 9-18 до 40-50 км над поверхнею Землі;
  - нижній шар атмосфери до 16-18 над екватором і до 8 км над полюсами;
  - серединний шар атмосфери, товщиною 30-40 км;
  - шар атмосфери від 40-50 до 80 км над поверхнею Землі;
  - шар атмосфери від 80 до 800 км над поверхнею Землі.
16. Циклон – це:
- область високого тиску із спадними потоками повітря;
  - область високого тиску із висхідними потоками повітря;
  - область низького тиску із спадними потоками повітря;
  - область низького тиску із висхідними потоками повітря;
  - область нейтрального тиску.
17. Відносна вологість повітря – це:

- а) кількість водяної пари у грамах, що може міститися в 1 м³ повітря при певній температурі;
  - б) відношення фактичного вмісту водяної пари у повітрі до можливого при певній температурі, що виражене у відсотках;
  - в) різниця між кількістю опадів та випаровуванням;
  - г) різниця між максимальною й мінімальною температурами;
  - д) частка випаровування від кількості опадів.
18. При підйомі від земної поверхні на кожні 10 м атмосферний тиск:
- а) зменшується на 20 мм рт. ст.;
  - б) збільшується на 1 мм рт. ст.;
  - в) зменшується на 1 мм рт. ст.;
  - г) збільшується на 0,5 мм рт. ст.;
  - д) зменшується на 10 мм рт. ст.
19. У районі екватора розташована область:
- а) високого тиску;
  - б) середнього тиску;
  - в) низького тиску;
  - г) урівноваженого тиску;
  - д) нульового тиску.
20. Атмосферний фронт – це:
- а) лінія на карті, що поєднує точки з однаковою температурою повітря;
  - б) межа між типами клімату;
  - в) область високого тиску з висхідними потоками повітря;
  - г) область низького тиску зі спадними потоками повітря;
  - д) перехідна смуга між повітряними масами різних типів.
21. На формування прибережних пустель Наміб та Атакама вирішальний вплив має такий фактор:
- а) наближеність до екватора;
  - б) тепла течія;
  - в) холодна течія;
  - г) мусони;
  - д) пасати.
22. Вкажіть відповідність між регіонами світу та характерним для них типом атмосферної циркуляції:
а) Східна Азія;	1) антициклональний;
б) Східна Африка;	2) мусонний;
в) Західна Європа;	3) пасатний;
г) Східний Сибір;	4) західний перенос.
23. Вкажіть правильне твердження:
- а) для річок, що впадають у Середземне море, характерна зимова межень;
  - б) ріка Ганг дуже повноводна, бо вона живиться водами своєї притоки Інда та мусонними дощами;
  - в) ріка Нігер має весняну повінь;
  - д) льодостав на річці Макензі триває більшу частину року, бо вона тече територією з дуже холодною і тривалою зимою.
24. У Карпатах і Кримських горах відсутні льодовики, тому що:
- а) снігова лінія розташована вище за найвищу точку гір;
  - б) гори молоді і льодовики не встигли ще утворитися;
  - в) дуже сухий клімат;
  - г) гори старі і льодовики вже станули;
  - д) льодовики не встигають утворитися через малосніжну зиму.
25. Головним типом ґрунтів мусонних лісів субтропічного поясу є:

- а) червоноземи і жовтоземи;
  - б) підзолисті;
  - в) чорноземи;
  - г) червоні і жовті фералітні;
  - д) каштанові.
26. Виберіть природний комплекс, що характерний для субекваторіального поясу:
- а) сельва;
  - б) джунглі;
  - в) кампос;
  - г) гілея;
  - д) маквіс.
27. Визначте природну зону, яка має помірно континентальний та помірний морський клімат, дерново – підзолисті ґрунти, чергування хвойної та листяної деревної рослинності, серед тварин – дикий кабан, вовк, лисиця, куниця, серед птахів – дятел, глухар, тетерев:
- а) степ;
  - б) вічнозелені твердо листі ліси й чагарники;
  - в) мішані ліси;
  - г) лісотундра;
  - д) арктична пустеля.
28. Материк, на якому розташовані такі природні комплекси, як пампа, кампос, льянос:
- а) Південна Америка;
  - б) Африка;
  - в) Австралія;
  - г) Антарктида;
  - д) Євразія.
29. Назвіть материк _____ і дайте визначення понять, які його характеризують:
- а) гамади _____;
  - б) сірокко _____;
  - в) сесіри _____;
  - г) гілея _____;
  - д) ваді _____;
30. Вкажіть кліматичний пояс Австралії, у якому опади випадають переважно у червні – серпні:
- а) екваторіальний;
  - б) субекваторіальний;
  - в) тропічний;
  - г) помірний;
  - д) субтропічний.
31. Утворенню пустелі Атакама сприяє течія:
- а) холодна Перуанська;
  - б) тепла Бразильська;
  - в) тепла Гвіанська;
  - г) тепла Перуанська;
  - д) холодна Чилійська.
32. Повітряні маси, які формуються у центральній частині Антарктиди:
- а) арктичні;
  - б) субарктичні;
  - в) субантарктичні;
  - г) антарктичні;
  - д) помірні.
33. З'ясуйте, для якого регіону Північної Америки характерні сильні землетруси, виверження вулканів, потужні гейзери і термальні джерела:

- а) Аппалачів;
- б) узбережжя Мексиканської затоки;
- в) Кордильєр;
- г) п-ва Флорида;
- д) Лабрадорського п-ва.

34. У рік Амур, Хуанхе, Янцзи найбільший стік спостерігається:

- а) навесні;
- б) влітку;
- в) взимку;
- г) восени;
- д) протягом всього періоду.

35. Визначте регіон України, для якого типовими є подані в таблиці ґрунти, рослини і тварини.

Ґрунти	Рослини	Тварини
бурі, сіро-бурі, дерново-підзолисті	бук, ялиця, ялина, ялівець, сосна сланка	Олень благородний, ведмідь бурий, глухар

- а) Поділля;
- б) Крим;
- в) Полісся;
- г) Карпати.

36. Яка причина збільшення солоності води в Азовському морі?

- а) надходження забруднених вод річок Кальміус і Молочної;
- б) інтенсивне зрошення в долинах Дону та Кубані;
- в) збільшення витрат кисню у воді під час розкладу органіки;
- г) збільшення густоти популяції медуз і риби в морі.

37. Укажіть елементи територіальної структури господарства:

- а) целюлозно-паперова фабрика, коксохімічний завод, навчально-виховний заклад;
- б) приватне підприємство, фермерське господарство, кооператив;
- в) виробнича інфраструктура, соціальна сфера, зовнішня торгівля;
- г) промисловий центр, сільськогосподарська зона, економічний район.

38. Який вид продукції основної хімії виробляється в містах Черкаси, Рівне, Одеса, Северодонецьк, Дніпродзержинськ?

- а) калійні добрива;
- б) сода;
- в) фосфатні добрива;
- г) азотні добрива.

39. Як називаються антропогенні природні об'єкти, а також явища природи, які використовуються для відновлення та розвитку фізичних і духовних сил людини?

- а) рекреаційні ресурси;
- б) мінеральні ресурси;
- в) технополіси;
- г) виробнича інфраструктура.

40. Оберіть правильне твердження щодо транспорту України:

- а) головну роль у внутрішньо економічних зв'язках відіграє річковий транспорт;
- б) найдовші каботажні перевезення здійснюються між Іллічівськом та Ялтою;
- в) найвищу собівартість перевезень має авіаційний транспорт;
- г) основний недолік трубопровідного транспорту – залежність від погоди.

У завданнях 41-50 до кожного з чотирьох рядків інформації, позначених цифрами, виберіть один, на Вашу думку, правильний варіант, позначений буквою. Поставте позначки в таблиці на перетині відповідних рядків (цифри) і колонок (букви).

41. Установіть відповідність між галузями легкої промисловості та їх центрами.

1 бавовняна;	А Тисмениця;
2 лляна;	Б Тернопіль;
3 вовняна;	В Рівне;
4 хутряна;	Г Чернігів;
	Д Кіровоград.

1				
2				
3				
4				

42. Установіть відповідність між сільськогосподарськими культурами та областями, що спеціалізуються на їх вирощуванні.

1 льон-довгунець;	А Закарпатська;
2 цукрові буряки;	Б Житомирська;
3 соняшник;	В Вінницька;
4 лаванда;	Г АР Крим;
	Д Запорізька.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

43. Установіть відповідність між країнами світу та властивими їм галузями спеціалізації.

1 Аргентина;	А вирощування джуту;
2 Бангладеш;	Б автомобілебудування;
3 Таїланд;	В вівчарство;
4 Японія;	Г вугільна;
	Д видобування олов'яних руд.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

44. Установіть відповідність між сільськогосподарською культурою та країною, яка спеціалізується на її вирощуванні.

1 рис;	А Білорусь;
2 кава;	Б Індонезія;
3 цукрова тростина;	В Казахстан;
4 льон-довгунець;	Г Куба;
	Д Колумбія.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

45. Установіть відповідність між країнами та розміщеними на їх території популярними туристськими об'єктами.

1 Греція;	А озеро Балатон;
2 Кенія;	Б заповідник Серенгеті;
3 Непал;	В гора Джомолунгма;
4 Угорщина;	Г гора Афон;
	Д гора Фудзіяма.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

46. Установіть відповідність між формами рельєфу України та їх найвищими вершинами.

1 Українські Карпати;	А Роман - Кош (1 545 м);
2 Кримські гори;	Б Говерла (2 062 м);
3 Приазовська височина;	В Бельмак - Могила (324м);
4 Подільська височина;	Г Берда (515 м);
	Д Камула (471 м)

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

47. Установіть відповідність між узбережжями Євразії та водними об'єктами, які їх омивають.

1 західне;	А Бискайська затока;
2 південно-західне;	Б Червоне море;
3 південне;	В Бенгальська затока;
4 східне;	Г Охотське море;
	Д Карське море.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

48. Установіть відповідність між водними об'єктами Північної Америки та їхніми назвами.

1 річка;	А Гольфстрім;
2 озеро;	Б Мічиган;
3 течія;	В Міссісіпі;
4 затока;	Г Бофорта;
	Д Аляска.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

49. Установіть відповідність між галузями машинобудування України та їх центрами.

1 сільськогосподарське;	А Кременчук;
2 верстатобудування;	Б Дрогобич;
3 нафтогазохімічне;	В Херсон;
4 вагонобудування;	Г Київ;
	Д Кривий Ріг.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

50. Установіть відповідність гірської системи материка, на якому вона розташована.

1 Альпи;	А Австралія;
2 Анди;	Б Північна Америка;
3 Аппалачі;	В Південна Америка;
4 Великий Вододільний хребет	Г Африка;
	Д Євразія.

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

У завданнях 51-60 розташуйте запропоновані факти у правильній послідовності. Поставте позначки на перетині відповідних колонок і рядків. Цифри 1 має відповідати перший обраний Вами факт, цифри 2 – другий і так далі.

51 Установіть послідовність зміни основних типів ґрунтів України з півночі на південь.

- А чорноземи звичайні;
 Б дерново-підзолисті;
 В каштанові;
 Г чорноземи типові.

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

52. Установіть послідовність, в якій відбувається зростання рівня урбанізації в областях України.

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				

4

--	--	--	--

- А Черкаська область;
- Б Чернівецька область;
- В Донецька область;
- Г Дніпропетровська область.

53. Розташуйте послідовно країни у порядку зростання в них показника ВВП на душу населення.

- А США;
- Б Швейцарія;
- В Болгарія;
- Г Ангола.

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

54. Розташуйте послідовно країни у порядку зменшення розвіданих запасів нафти на їх території.

- А Мексика;
- Б Україна;
- В Саудівська Аравія;
- Г Велика Британія.

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

55. Розташуйте послідовність стадій розвитку світового господарства, починаючи з найдовшої.

- А індустріальна;
- Б аграрна;
- В інформаційна;
- Г постіндустріальна.

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

56. Розташуйте послідовно за довжиною річки світу, починаючи з найдовшої.

- А Волга;
- Б Ніл;
- В Янцзи;
- Г Дніпро.

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

57. Розташуйте послідовно національні меншини України в порядку зменшення кількості їх представників.

- А білоруси;
- Б росіяни;
- В узбеки;
- Г болгари

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

58. Розташуйте послідовно країни світу за обсягом видобутку золота, починаючи з країни-лідера.

	А	Б	В	Г
1				

- А Україна;
 Б Росія;
 В Південна Африка;
 Г США.

2				
3				
4				

59. Розташуйте послідовно види угідь у порядку зростання їх частки і структури земель сільськогосподарського призначення в Україні.

- А пасовища;
 Б виноградники;
 В сади і виноградники;
 Г сіножаті.

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

60. Установіть послідовність країн за тоннажністю їх торговельного морського флоту, починаючи з найбільшого.

- А США;
 Б Індія;
 В Панама;
 Г Греція.

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ ім. М. П Драгоманова

Протокол № 4 від «30» березня 2017р.

Голова предметної комісії _____ Щабельська В.Г.
 Підпис Прізвище, ім'я, по-батькові

7. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байназаров А.М. та ін. Географія. Комплексний довідник. – Харків: Весна, 2011.
2. Бойко В.М., Міхелі М.М. Географія материків та океанів. – К.: ВД «Освіта».
3. Бойко В.М., Міхелі С.В. Географія материків і океанів. – К.: Зодіак-ЕКО, 2007.
4. Бойко В.М., Міхелі С.В. Загальна географія. – К.: Педагогічна преса, 2006.
5. Булава Л.М. та ін. Фізична географія України. – К.: АН ГРО ПЛЮС, 2008.
6. Булава Л.М., Мащенко О.М., Ільченко В.Р. Загальна географія. – К.: Довкілля-К, 2006.
7. Вовк В.Ф. Картографічний тренінг. Загальна географія. – Харків: Ранок, 2009.
8. Вовк В.Ф., Костенко Л.В. Загальна географія. Комплексний зошит для контролю знань. – Харків: Ранок, 2010.
9. Гаврилик -Титар Н.М. Загальна географія. Опорні схеми. – Тернопіль: Астон, 2011.
10. Географія: повний курс підготовки до вступу у вищі навчальні заклади : довідник для абітурієнтів та школярів / С. Г. Кобернік, Р. Р. Коваленко. - К. : Літера, 2005.
11. Гілецький Й.Р. Економічна і соціальна географія України. Зошит для практичних робіт. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010.
12. Гілецький Й.Р. Фізична географія України. – К.: Підручники і посібники, 2008.
13. Гілецький Й.Р. Фізична географія України. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2008.
14. Гілецький Й.Р., Подолук С.М., Венгерчук С.М. Економічна і соціальна географія України. Збірник тестів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010.

15. Гілецький Й.Р., Сливка Р.Р. Економічна і соціальна географія світу (пробний підручник). – Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2011.
16. Гілецький Й.Р., Слюсар О.І., Бович С.В. Економічна і соціальна географія світу. Збірник тестів Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2010.
17. Гладковський Р.В., Довгань А.І., Паламарчук Л.Б., Сovenко В.В. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з географії. – К.: Центр навчально-методичної літератури, 2011.
18. Дідчук І.Л., Заставецька О.В., Брущенко І.В. Фізична географія України. – К.: Прем'єр, 2008.
19. Дітчук І., Заставецька О., Бойко В.М. Фізична географія України. – К.: ВД «Освіта», 2011.
20. Довгань Г.Д. Географія. 6-10 класи. Тренувальні тести до всіх тем. Відповіді. – К.: Основа, 2008.
21. Думанська Г.В., Назаренко Т.Г. Тренувальні вправи для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання з географії. - Кам'янець Подільський: Аксіома, 2008.
22. Заячук М.Д., Чубрей О.С. Економічна і соціальна географія світу. – Чернівці: Чернівецький нац.ун-т ім.Ю.Федьковича, 2009.
23. Капіруліна С.Л. Географія. Збірник завдань. – К.: Основа, 2008
24. Капіруліна С.Л. Підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання. Географія. Тренувальні тести. – К.: Основа, 2008.
25. Капіруліна С.Л., Сорока М.В. Тематичне оцінювання з географії материків і океанів. – К.: Генеза, 2008.
26. Коберник С.Г., Коваленко Р.Р. Географія* (рівень стандарту, академічний рівень) – Харків: Оберіг, 2010.
27. Коберник С.Г., Коваленко Р.Р. Географія материків і океанів. – К.: Навчальна книга, 2007.
28. Коберник С.Г., Коваленко Р.Р. Географія. – К.: Навчальна книга, 2006
29. Коберник С.Г., Коваленко Р.Р. Географія. Довідник для абітурієнтів та школярів. – К.: Літера, 2010.
30. Ковтонюк Л.В. Географія. Тест-контроль. – Харків: Весна, 2011.
31. Курносова О.В. Географія. Тест-контроль. – Харків: Весна, 2011.
32. Надтонка О.Ф., Топузов О.М. Географія. – К.: Світ знань, 2009.
33. Новий довідник: Географія /За ред. Л.В. Пасенко. – К.: ТОВ „Казка”, 2008
34. Паламарчук Л.Б., Гільберг Т.Г., Довгань А.І. Географія* (профільний рівень). – К.: Генеза, 2011.
35. Пестушко В.Ю. Фізична географія України. – К.: Генеза, 2008.
36. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія підручник для 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Генеза, 2006.
37. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія материків і океанів. – К.: Генеза, 2007.
38. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія* (рівень стандарту, академічний рівень). – К.: Генеза, 2010.
39. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія. – К.: Генеза, 2009.
40. Садкіна В.І., Гончаренко О.В. Географія 9 клас. – К.: Оберіг, 2009.
41. Сиротенко А.Й., Чернов Б.О. Географія України: Підруч. для 9 кл. серед, загальноосвіт. шк. – К.: «Благовіст», 2000.
42. Скуратович О.Я. та інш. Географія. – К.: Педагогічна преса, 2006.
43. Сovenко В.В. Розв'язування географічних задач. – Біла Церква: КОПОПК, 2009.
44. Топузов О.М., Капіруліна С.Л., Назаренко Т.Г. Готуємось до зовнішнього незалежного

- оцінювання. Збірник тестових завдань з географії. – К.: Генеза, 2008.
45. Ципін В.Л. Географія. Завдання для тематичного оцінювання. – К.: Країна мрій, 2007.
  46. Шищенко П.Г., Муніч Н.В. Фізична географія України. – К.: Зодіак-ЕКО, 2008.
  47. Шищенко П.Г., Муніч Н.М. Фізична географія України. – К.: ВД «Освіта».
  48. Яценко Б.П., Юрківський В.М., Любіцева О.О. та ін. Економічна і соціальна географія світу: Підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Форум, 2004.